

worden, omdat bij het opmaken der Staatsbegroting op een lager Rijkssubsidie dan 70 pct. was gerekend, en de betrokken school zou dus voor een tekort komen te staan. Het feit dat de Rijkssubsidiën niet meer een vast percentage, doch in bepaalde gevallen een willekeurig deel der netto-kosten zou bedragen, zou voorts de administratie en de financiële controle bemoeilijken en licht tot verwarring aanleiding geven. Bij de raming van de subsidieartikelen op de Staatsbegroting zou een vaste basis ontbreken. Ook moet men zich over de resultaten van een dergelijken maatregel niet veel illusies maken, noch inzake eventueele bezuiniging voor het Rijk, noch wat de stichtingsmogelijkheid van nieuwe scholen betreft. Als zeker mag worden aangenomen, dat de gevallen, waarin een gemeente meer dan het wettelijk verplichte percentage zal willen bijdragen, hooge uitzondering zal blijven, terwijl ook, naar de ondervinding leert, van de provinciën weinig steun is te verwachten.

Mocht het onverhoopt tot opheffing van bestaande scholen komen, dan zal niet, zooals verscheidene leden wenschen, een voorkeursrecht op behoud van subsidie worden toegekend aan scholen, die onder vigeur der Nijverheids-onderwijswet zijn geopend. Het ware onbillijk alle zeer jonge en wellicht nog niet ingeburgerde scholen (de Nijverheids-onderwijswet is eerst sinds 1 Januari 1921 van kracht) a priori voor opheffing te vrijwaren en daarvoor alleen oudere en gevestigde scholen uit te kiezen. Bij eventueele opheffing zal de meerdere of mindere behoefte, waarin de scholen voorzien, in verband met plaatselijke omstandigheden (waarbij ook het getal leerlingen in aanmerking behoort te komen) en niet de datum van stichting den doorslag moeten geven. Wel voelt de ondergeteekende er veel voor de mogelijke intrekking van subsidiën geleidelijk te doen geschieden met het oog op de in opleiding zijnde leerlingen.

Art. 7. Wijziging van de zinsnede „die op Rijkssubsidie krachtens art. 25 voor het volgend jaar aanspraak maken”, acht de ondergeteekende niet noodig. Weliswaar geeft art. 25 niet in elk geval recht op Rijkssubsidie, doch wanneer aanspraak op subsidie ontstaat, geschiedt dit toch krachtens art. 25. Ook de voorgestelde toevoeging achter de woorden „in vierjaarlijksche termijnen” is overbodig en ten deele onjuist. Voor scholen, die 75 pct. Rijkssubsidie genieten, is de verhouding van gemeentelijk en Rijkssubsidie weer anders.

De opmerking, dat in plaats van „vierjaarlijksche termijnen” behoort te worden gelezen „driemaandelijksche termijnen” is juist. Een wijziging in dien zin is in het wetsontwerp alsnog aangebracht.

Art. 10 (oud art. 9). De hierboven bij art. 5 ontwikkelde bestrijding van de tegen de wijziging van art. 25 aangevoerde bezwaren geldt evenzeer voor de wijziging van art. 39. De motieven, die pleiten vóór een eindbeslissingsbevoegdheid van den Minister, klemmen hier nog te meer, nu de waarborgen voor een goede opleiding volgens het leerlingstelsel moeilijker zijn te verkrijgen dan bij het schoolonderwijs, terwijl ook de controle lastiger is.

Ten slotte maakt de ondergeteekende van deze gelegenheid gebruik om alsnog eenige wijzigingen en aanvullingen in het wetsontwerp voor te stellen.

Na artikel 7 wordt een nieuw artikel 8 ingelascht.

Art. 8. In de onlangs met vertegenwoordigers van alle middelbare technische scholen, van eenige groote gemeenten, industrieelen en organisaties van technici gehouden bespreking van het middelbaar technisch onderwijs is de wenschelijkheid gebleken om ook niet aan een school opgeleide, maar door zelfstudie, door correspondentieonderwijs en in de praktijk gevormde technici enz. in de gelegenheid te stellen door het afleggen van een examen een getuigschrift te verwerven, overeenkomende met dat, door middelbare nijverheidsscholen uitgereikt. Velen, voor wie de vrij kostbare studie aan deze

scholen onbereikbaar is, zullen met den voorgestelden maatregel zijn gebaat.

Met betrekking tot de vakgroepen, waartoe de scholen, genoemd in art. 11, eerste lid, en in art. 11, tweede lid sub b, c, e en f bekwamen, bestaat aan een dergelijk examen geen behoefte.

Het examen kan grootendeels parallel loopen met de eind-examens der middelbare nijverheidsscholen, en door directeur en leeraren van een of meer daartoe telken jare door den Minister aan te wijzen scholen onder toezicht van Rijksgecommitteerden worden afgenomen. Kosten zullen hieraan niet verbonden zijn, aangezien de gecommiteerden toch beschikbaar zijn voor de gewone eindexamens, die zooals bekend, school-examens zijn.

Het Koninklijk besluit van 11 Juli 1921 (*Staatsblad* n°. 919), zal tengevolge van deze wijzigingen moeten worden herzien.

Art. 9 (nieuw). Volgens het bepaalde bij de Koninklijke besluiten van 11 Juli 1921 (*Staatsblad* n°. 918) en van 7 Mei 1923 (*Staatsblad* n°. 196) kunnen op verschillende, — ook andere dan nijverheids-onderwijsakten aantekeningen worden verkregen, welke bevoegdheid verleen tot het geven van nijverheids-onderwijs. Verscheidene dezer aantekeningen treden feitelijk in de plaats van een nieuwe akte en geven een afzonderlijke bevoegdheid. Teneinde het buiten twijfel te stellen, dat ook voor de examens voor deze aantekeningen examen-geld kan worden geheven, schijnt het gewenscht die aantekeningen in art. 37 uitdrukkelijk te vermelden.

Voorts acht de ondergeteekende het alsnog gewenscht bij dit artikel een bepaling op te nemen, dat de examengelden indien aan het examen niet wordt deelgenomen in zeer bijzondere gevallen, bijv. bij ernstige ziekte, vertrek naar Indië of een ander land, kunnen worden teruggegeven. Jaarlijks trekt zich, soms zeer kort voor het examen, een groot aantal kandidaten terug. Voor hen zijn natuurlijk kosten gemaakt wegens lokaalruimte, drukwerken, teekeningen, schrijven teekenbehoefden, materialen enz. Het schijnt daarom ongewenscht in al die gevallen, veelal een gevolg van lichtvaardige aangifte, de gestorte gelden terug te betalen. Velen vragen dit op grond, dat zij het examen niet hebben „afgelegd.” In verband hiermede is tevens de aanhef van dit artikel eenigszins gewijzigd.

Een Nota van Wijzigingen en een gewijzigd ontwerp van wet vergezellen deze Memorie.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*

J. TH. DE VISSER.

263. 6.

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

(Ingezonden bij brief van 29 April 1924.)

In het ontwerp van wet worden de navolgende wijzigingen gebracht:

In artikel 7 worden de woorden „in vierjaarlijksche termijnen” vervangen door de woorden „in driemaandelijksche termijnen”.

Achter artikel 7 wordt een nieuw artikel 8 ingevoegd, luidende:

„Aan het eerste lid van *artikel 29* wordt een tweede zin toegevoegd, luidende: „Een getuigschrift, gelijkwaardig met het eindgetuigschrift eener school, bedoeld in artikel 11, tweede lid, onder *a* en *d*, kan ook worden uitgereikt aan hen, die zoodanige school niet hebben doorlopen”.

In het tweede lid worden de woorden „dit getuigschrift” vervangen door de woorden „deze getuigschriften”.

In het derde lid wordt achter het woord „scholen” de volgende zinsnede ingevoegd: „en voor dat, bedoeld in den slotzin van het eerste lid,”.

Artikel 8 wordt Artikel 9.

Artikel 9 luidt:

Het *eerste lid* van artikel 37 wordt gelezen als volgt:

„Om tot het examen voor een der akten van bekwaamheid, bedoeld in artikel 31, en tot dat voor eene aantekening op een der akten of op eene andere akte te kunnen worden toegelaten, moet een bedrag van twintig gulden bij de aangifte voor het examen zijn voldaan. Indien aan het examen niet wordt deelgenomen, kan in zeer bijzondere gevallen het gestorte examengeld worden terugbetaald”.

Het *derde lid* van artikel 37 vervalt.

Artikel 9 wordt Artikel 10.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*

J. TH. DE VISSER.

263. 7.

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is in de Nijverheidsonderwijswet eenige technische wijzigingen aan te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

In *artikel 3* onder *c* worden achter „nijverheidsonderwijs” ingevoegd de woorden: „als onderdeel van het algemeen vormend onderwijs”.

Artikel 2.

In *artikel 6* der Nijverheidsonderwijswet worden in het eerste

lid de woorden: „Artikel 4 der Gezondheidswet” vervangen door de woorden: „Artikel 16 der Gezondheidswet 1919”.

Artikel 3.

In *artikel 15*, *tweede lid*, vervalt van de woorden: „en der gemeentelijke scholen” het woord: „der”.

In *artikel 15*, *derde lid*, worden de woorden: „der gemeentelijke” veranderd in: „der gesubsidieerde gemeentelijke”.

In *artikel 16*, *eerste lid*, vervalt van de woorden: „de gemeentelijke scholen” het woord: „de”.

Artikel 4.

Achter het eerste lid van *artikel 23* wordt ingevoegd een nieuw lid, luidende:

„2. De voordracht, in het voorgaande lid bedoeld, behoeft, indien het betreft de benoeming aan eene gesubsidieerde gemeentelijke school, de goedkeuring van Onzen Minister. Voor het opmaken van de voordracht behoeft in dit geval de inspecteur niet gehoord te worden.”

De cijfers 2, 3, 4 en 5 in dit artikel worden veranderd in 3, 4, 5 en 6.

Artikel 5.

In *artikel 25*, *eerste lid*, wordt het woord „wordt” veranderd in „kan” en worden de woorden „subsidie gegeven” veranderd in „subsidie worden gegeven”.

In *artikel 25*, *zevende lid*, worden de woorden „buitengewone inkomsten” veranderd in „inkomsten van buitengewone aard of met name tot vermindering van de netto-kosten bestemd”.

Aan *artikel 25*, *zevende lid*, wordt toegevoegd een volzin, luidende: „Voorzover deze kosten na opheffing van de school blijven voortbestaan, worden zij mede als netto-kosten aangemerkt”.

Artikel 6.

In *artikel 26* onder *a* worden achter het woord „jaarwedden” ingevoegd de woorden „en wachtgeldten”.

In *artikel 26* wordt onder *h* gelezen als volgt:

„*h.* de kosten, welke verband houden met de pensionneering van de onder *a* bedoelde personen, en van hunne weduwen en weezen, en uit dien hoofde van Rijkswege ten laste der schoolbesturen worden gebracht, met dien verstande, dat deze kosten in ieder geval behooren te worden verminderd met hetgeen overeenkomstig het te dien opzichte voor het Rijkspersoneel geldende, op bedoelde personen kan worden verhaald”.

Artikel 7.

In het *eerste lid* van *artikel 27* wordt de datum „1 Mei” veranderd in „1 Maart”.

In het *tweede lid* van *artikel 27* wordt het woord „Rijks-subsidie” vervangen door de woorden „Rijks- en het gemeentelijk subsidie”. Aan het einde van dit lid wordt de punt vervangen door een komma, waarachter worden toegevoegd de woorden: „in driemaandelijksche termijnen, te betalen vóór 1 Februari, 1 Mei, 1 Augustus en 1 November van elk jaar”.

Artikel 8.

Aan het eerste lid van *artikel 29* wordt een tweede zin toegevoegd, luidende:

„Een getuigschrift, gelijkwaardig met het eindgetuigschrift